

ಯರವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಧ್ವನಿಮಾ ವಿತರಣೆ

ಅಶೋಕ ಕುಮಾರ ಜಿ¹ & ಪ್ರೊ. ಬಿ.ಕೆ ರವೀಂದ್ರನಾಥ್²

¹ಸಂಶೋಧಕರು & ²ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

Abstract:

ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳು ಅಮೂರ್ತವಾದದ್ದು ಅದು ಉಚ್ಚರಿತ ಧ್ವನಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಉಚ್ಚರಿತ ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ಬರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಭಾಷೆಯೊಂದು ಆಡು ರೂಪದಿಂದ ಬರಹ ರೂಪದ ಸ್ಥಿತಿಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಭಾಷಿಕ ಧ್ವನಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವ ಪರಿಯೇ ಧ್ವನಿಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಜ್ಞಾನ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಯರವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಧ್ವನಿಮಾ ವಿತರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಸ್ವರಧ್ವನಿಮಾ, ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳೆಂದು ವಿಭಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ವೈದ್ಯಶ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ತತ್ವದ ಆಧಾರದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅದರ ಧ್ವನಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯ ಎತ್ತರ, ನಾಲಿಗೆಯ ಪ್ರಗತಿ, ತುಟಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವರ ಉಚ್ಚರಣ ಅಧಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಯರವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ, ಅಕ್ಷರೀಯ ನಮೂನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾರ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 5 ಹ್ರಸ್ವ ಹಾಗೂ 5 ದೀರ್ಘಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ 20 ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ, ಒಟ್ಟು 30 ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

Keywords: ಯರವ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಧ್ವನಿಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಜ್ಞಾನ, ಧ್ವನಿಮಾ, ಧ್ವನಿಮಾ, ಉಚ್ಚಾರ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಮಾನವ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲು ಬಳಸುವ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತುಟಿಗಳು, ನಾಲಿಗೆ, ಗಂಟಲು, ಹಲ್ಲುಗಳು, ಮೂಗು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೇ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು; ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯರು ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧ್ವನಿಮಾ ಹೊರಡಿಸುವ ಧ್ವನಿಗಳು ಧ್ವನಿ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿ ಶ್ರವಣತೆ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಅಸಂಖ್ಯಾತ

ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಗಳಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಗಳಾಗಿವೆ. ಸ್ವರಗಳ ಉಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುವ ಅಂಗಗಳು ತುಟಿ ಮತ್ತು ನಾಲಿಗೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವಾಗ ನಾಲಿಗೆಯ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ತುಟಿಗಳ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಗಳು ಅನೇಕ ಉಚ್ಚಾರಣ ಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ, ಉಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವೈದ್ಯಶ್ಯದಲ್ಲಿ

Please cite this article as: ಅಶೋಕ ಕುಮಾರ ಜಿ & ಬಿ.ಕೆ ರವೀಂದ್ರನಾಥ್² (2023). ಯರವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಧ್ವನಿಮಾ ವಿತರಣೆ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ಫೋರ್ಮೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 2(1), 1-9.

ಬರುವ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ ಧ್ವನಿಗಳೇ ಧ್ವನಿಮಾ. ಧ್ವನಿಮಾವೆಂಬುದು ಒಂದು ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಆಡುನುಡಿಯಲ್ಲಿನ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಧ್ವನಿ. ಅಂದರೆ ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿರುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಉಚ್ಚರಿತ ಧ್ವನಿಯೇ ಧ್ವನಿಮಾ. ಒಂದು ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಉಪಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿ ಪ್ರಭೇದ ಅಥವಾ ಉಪಧ್ವನಿಗಳ ಒಂದು ಸಮೂಹವನ್ನು ಧ್ವನಿಮಾ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಂದು ಧ್ವನಿ ಧ್ವನಿಮಾ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅದು ವೈದ್ಯತ್ಯ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬೇಕು. ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಉಭಯೋಷ್ಠ್ಯ, ದಂತ್ಯ, ಮೂರ್ಧನ್ಯ, ತಾಲವ್ಯ ಮತ್ತು ಕಂಠ್ಯ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಣ ರೀತಿಯ ಸ್ಪರ್ಶ, ಅನುನಾಸಿಕ, ಸಂಘರ್ಷ, ಪಾರ್ಶ್ವಿಕ, ಕಂಪಿತ ಮತ್ತು ಅರ್ಧಸ್ವರಗಳಾಗಿಯೂ ಸ್ವರ ತಂತುವಿನ ಸ್ಥಾನದನ್ವಯ ಘೋಷ, ಅಘೋಷಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುವುದು. ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಸ್ವರಧ್ವನಿಮಾ, ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳೆಂದು ವಿಭಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ವೈದ್ಯತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ತತ್ವದ ಆಧಾರದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅದರ ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯ ಎತ್ತರ, ನಾಲಿಗೆಯ ಪ್ರಗತಿ, ತುಟಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವರ ಉಚ್ಚರಣ ಅವಧಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುವುದು. ಯರವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಯ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಷರೀಯ ನಮೂನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾರ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 5 ಹ್ರಸ್ವ ಹಾಗೂ 5 ದೀರ್ಘಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ 20 ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾ, ಒಟ್ಟು 30 ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಯರವರ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಕಂಡುಬರುವ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 01: ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು

ನಾಲಿಗೆ ಪ್ರಗತಿ	ಅಗ್ರ Front		ಮಧ್ಯ Central		ಪಶ್ಚ Back	
	ಅಗೋಳ Unrounded	ಗೋಳ Rounded	ಅಗೋಳ Unrounded	ಗೋಳ Rounded	ಅಗೋಳ Unrounded	ಗೋಳ Rounded
ಉನ್ನತ ತುಟಿಯ ಸ್ಥಿತಿ Lip Position						
ಉನ್ನತ High						
ಹ್ರಸ್ವ Short	i ಋ					ಃ
ದೀರ್ಘ Long	i:					ಃ
ಮಧ್ಯ Mid						
ಹ್ರಸ್ವ Short	e ಏ					ಒ
ದೀರ್ಘ Long	e:					ಒ:
ಅವನತ Lower						
ಹ್ರಸ್ವ Short			a			
ದೀರ್ಘ Long			a:			

ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ವಿತರಣೆ

ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ವಿತರಣೆ: ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರ ಸ್ವರಗಳು - ಪದಾದಿ, ಪದಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪದಾಂತ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು

ಪದಾದಿ	ಪದಮಧ್ಯ	ಪದಾಂತ್ಯ
a-	a-	a-
/akka/ 'ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಕ'	/mage/ 'ಮಗ'	/a a/ 'ಅಳೆ'
/amme/ 'ತಾಯಿ'	/nambu/ 'ನಂಬು'	/kunn̄ta/ 'ಕುಂಟ(ಪು)'
i-	i-	i-
/iruvu/ 'ರಾತ್ರಿ'	/pire/ 'ಮನೆ'	/tumbi/ 'ತುಂಬು'
/maɟi/ 'ತೊಳೆ'	/mide/ 'ಹುಲ್ಲಿನ ಪಿಂಡೆ'	/kodi/ 'ಕುದಿ'
e-	e-	e-
/enta/ 'ಯಾವ'	/kettu/ 'ಕಟ್ಟು'	/ane/ 'ಆನೆ'
/erme/ 'ಎಮ್ಮೆ'	/melle/ 'ನಿಧಾನ'	/a:de/ 'ಅಲ್ಲಿ'
u-	u-	u-
/uri/ 'ಸುಡು'	/bule/ 'ಬೆಳೆ'	/aru/ 'ಆರು'
/uɟu/ 'ಬಿಡು'	/cume/ 'ಕಿಮ್ಮು'	/agu/ 'ಆಗು'
o-	o-	o-
/orute/ 'ಬಟ್ಟೆ ಗಂಡಸು'	pori/ 'ಉರಿ'	/po/ 'ಹೋಗು'
/oti/ 'ಹೊಡೆ'	/bolta/ 'ಬಿಳೆ'	

ದೀರ್ಘಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಪದಾದಿ, ಪದ ಮಧ್ಯ, ಹಾಗೂ ಪದಾಂತ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

ಪದಾದಿ	ಪದಮಧ್ಯ	ಪದಾಂತ್ಯ
a-	a-	a-
/a:/ 'ಅದು'	/ca:la/ 'ಸಾಲ'	/ta:/ 'ಕೊಡು'
/a:gu/ 'ಆಗು'	/ma:ɟu/ 'ಮಾಡು'	/ba:/ 'ಬಾ'
i-	i-	i-
/i:/ 'ಅದು, ಅವು'	/ni:la/ 'ನೀಲಿ'	/ti:/ 'ಬೆಂಕಿ'
/ti:/ 'ಬೆಂಕಿ'	/ni:ru/ 'ನೀರು'	
e-	e-	e-
/e:ju/ 'ಏಳು'	/pe:ru/	/e:/ 'ಯಾವ'
/e:de/ 'ಎಲ್ಲಿ'	/ke:l̄u/ 'ಕೇಳು'	

u-	u-	u-
/u:du/ 'ಪೀಪಿ ಊದು'	/mu:l̄e/ 'ಎಲುಬು'	/pu:/ 'ಹೂ'
/u:ru/ 'ಹಳ್ಳಿ'	/du:l̄i/ 'ಧೂಳು'	/a:gu/ 'ಆಗು'
o-	o-	o-
/o:du/ 'ಓದು'	/bo:t̄e/ 'ಬೇಟೆ'	/po:vo:/ 'ಹೋಗುವ'
/o:le/ 'ಎಲೆ'	/bo:l̄li/ 'ಬೆಳ್ಳಿ'	/po:/ 'ಹೋಗು'

ಅನುಸ್ವರ 'ಂ'(ಮ್)

ಅನುಸ್ವರವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರರು 'ಂ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಸಂಕೇತದಿಂದ ಅಥವಾ 'ಬಿಂದು' ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನುಸ್ವರವು ಅನುನಾಸಿಕಗಳಾದ ᳵ, ᳶ, ᳷, ᳸, ᳹ ಧ್ವನಿಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅನುನಾಸಿಕಗಳು ತಮ್ಮ ವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆಂಬುದು ವ್ಯಾಕರಣದ ನಿಯಮ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಗಳ ಪೂರ್ವದ ᳵ (ಂ) ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

/eᳵe/ 'ಎಣ್ಣೆ' /ka:ᳵu/ 'ನೋಡು'

/ka:ᳵ᳚emare/ 'ಕಾಣೆಯಾದವರು'

ಅರ್ಧಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು

/j/ ಪದಮಧ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

/aje/ 'ಕಳುಹಿಸು'

/ba:ju/ 'ಬಾಯಿ'

/be:ji/ 'ಬಿಸಿ'

/v/ ಪದಾಂತ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ

a:vi/ 'ಆಸೆ'

/ave/ 'ಅವನು, ಅದು'

/cevi/ 'ಕಿವಿ'

ଟିପ୍ପଣୀ 02: ସ୍ଵରର ସଂଗଠନ ଓ ଗୁଣଗୁଣ

ସ୍ଵରର ସଂଗଠନ (Position of the vocal chord)		ଉପରାଧିକାରୀ		ଦନ୍ତ		ପରାଧିକାରୀ		ତାଳୁ		କରୁ		କାଳ	
		ଅସ୍ଵର	ସ୍ଵର	ଅସ୍ଵର	ସ୍ଵର	ଅସ୍ଵର	ସ୍ଵର	ଅସ୍ଵର	ସ୍ଵର	ଅସ୍ଵର	ସ୍ଵର	ଅସ୍ଵର	ସ୍ଵର
ଅସ୍ଵର	ଅସ୍ଵର	p	b	t	d	t̪	ɖ	c	ɟ	k	g		
			m		n		ɳ	ɲ					
					s								
					l		ɭ						
					r								
			v					j					

ವ್ಯಂಜನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳ ವಿತರಣೆ - ಅಘೋಷ ಮತ್ತು ಘೋಷ ಧ್ವನಿಗಳು

ಅಘೋಷ ವ್ಯಂಜನಗಳು - ಪದಾದಿ, ಪದಮಧ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ

p-	-p-
/pu:/ 'ಹೂ'	/appe / 'ತಂದೆ'
/pa:ɖu/ 'ಹಾಡು'	/coppu/ 'ಸೂಪ್ಪು'
t-	-t-
/tura/ 'ತೆರೆ'	/pite/ 'ಹೊದಿಸು'
/tumba/ 'ಹೆಚ್ಚು'	/bite/ 'ಬಿತ್ತು'
-----	-t-
	/oɽi/ 'ಹೊಡೆ'
	/naɽu / 'ನಡು'
c-	-c-
/ca:la/ 'ಸಾಲ'	/baccu/ 'ಬಣಗು'
/cevi/ 'ಕಿವಿ'	/mi:ce/ 'ಮೀಸೆ'
k-	-k-
/ka:la/ 'ಕಾಲ'	/amuku/ 'ಮುಟ್ಟು'
/ku:ɽa/ 'ಕೂಡು'	/aɽake/ 'ಅಡಿಕೆ'
ಘೋಷ ವ್ಯಂಜನಗಳು - ಪದಾದಿ ಮತ್ತು ಪದ ಮಧ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ	
g-	-g-
/gadde/ 'ಗದ್ದೆ'	/puge / 'ಹೊಗೆ'
/gullu/ 'ಗುಡಿಸಲು'	/maga:ɽu/ 'ಮಗಳು'
ɽ-	-ɽ-
/ja:ru/ 'ಮಲಗು'	/panjari/ 'ಪಂಜರಿಯರವರ/'
ɽo:ɽu / 'ಜೋಳ'	/manɽa/ 'ಹಳದಿ'
ɖ-	-ɖ-
-	/toɖu / 'ಮುಟ್ಟು'

/po:ɖi / 'ಭಯ'

d-	-d-
/dina:/ 'ಪ್ರತಿದಿನ'	/o:du / 'ಓಡು'
/ du:ɽi/ 'ಧೂಳು'	/kudire/ 'ಕುದುರೆ'
b-	-b-
/ ba: / 'ಬಾ'	/ nambu / 'ನಂಬು'
/ baɖa:ku/ 'ದಕ್ಷಿಣ'	/ pa:mbu / 'ಹಾವು'
m-	-m-
/mage/ 'ಮಗ'	/erme / 'ಎಮ್ಮೆ'
/mara/ 'ಮರೆ'	/gu:me/ 'ಗೂಬೆ'
n-	-n-
/ nellu / 'ಬತ್ತ'	/ enta / 'ಯಾವ'
/ naɽu / 'ನಡು'	/manca/ 'ಮನುಷ್ಯ'
-	-ɽ-
	/kapa:ɽa/ 'ಮದುವೆ'
	tepe ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ
-	-ɽ-
	/banjaru/ 'ಬಂದರು'
	/pundatudɽikuɽe/ 'ಪದಮೂಂಜು ದಿನ'
	ಪಿಂಡ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ'
-	-ɽ-
	/ cuɽɽa / 'ಸುಣ್ಣ'
	/eɽɽe / 'ಎಣ್ಣೆ'
r-	-r-
/ratiri/ 'ರಾತ್ರಿ'	/kuɽiru/ 'ಚಳಿ'
/ramu/ 'ರಾಮು'	/ ni:ru/ 'ನೀರು'
l-	-l-

-	/ oli / 'ಮರೆ /palli/ 'ಹಲ್ಲಿ'
-	-l- / pulle / 'ಮಗಳು' /neɭalu/ 'ನೆರಳು'
s-	-s-
/sobanepa:ɭu/ 'ಸೂಬಾನೆಹಾಡು'/	ba:ɟiprasne/ 'ಯರವರ ಕಥನಗೀತೆ'

ವೈದ್ಯಶ್ಯ ಜೋಡಿಗಳು
ಸ್ವರ ವೈದ್ಯಶ್ಯ ಜೋಡಿಗಳು
ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರ ವೈದ್ಯಶ್ಯ ಜೋಡಿಗಳು

ಪದಾದಿ	ಪದಮಧ್ಯ	ಪದಾಂತ್ಯ
/i/ - /a/		
/iri/ 'ತಿರುವಿಸು ಮತ್ತು ತಗೆ' /tiri/ 'ಕೊಡು'	/aɟi / 'ತೊಳೆ' /aɟa/ 'ಎಡೆ'	/ari/ 'ಅಕ್ಕಿ' /tari/ 'ಕೊಡು'
/iri/ 'ತಿರುವಿಸು ಮತ್ತು ತಗೆ' /eri/ 'ಮೂಕ'	tirate/ 'ಕಾಯಿ ಕಂಟ /teraɟi/ 'ಪಟ'	/uɾi / 'ಸುಡು' /ure / 'ಹಚ್ಚು'
/i/ - /o/		
/iti/ 'ಒದೆ' /oti/ 'ಒಡೆ'	/ciri/ 'ತುಟ್ಟು' /cori/ 'ಕೆರೆತ'	- -
/i/ - /u/		
/iti-ari/ 'ನುಚ್ಚಕ್ಕಿ'	bireɭu/ 'ಬೆರಳು'	/taɟi/ 'ದೇಹ'
/ute/ 'ಸೌದೆ'	bureku/ 'ನಡುಗು'	na:ɭu/ 'ನಡು'
/e/ - /a/		
/eri/ 'ಎಸೆ'	/beɭu/ 'ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು'	/tura/ 'ತೆರೆ'
/ari/ 'ಅಕ್ಕಿ'	/bajɭu/ 'ಚೌಗು ಭೂಮಿ'	/ture/ 'ಊದು'
/u/ - /o/		
/ute/ 'ಸೌದೆ'	/kuri/ 'ನೆತ್ತಿಗೆ ಗುರಿಹಿಡು'	

/oti/ 'ಗಾಜು ಹೊಡೆ'	/kori/ 'ಕುರಿ'	
/e/ - /u/		
/a:te / 'ಸರೆ'	/kallu / 'ಕಲ್ಲು'	
/a:ɭu / 'ಅಲುಗಾಡಿಸು'	/kalle / 'ಕೊರಳ ಹಾರ'	
/a/ - /o/		
/mattu/ 'ಕೊಳಕು'	-	-
/mottu/ 'ಬಡಿ'	-	-
/a/ - /u/		
/kaɟa / 'ದಾಟು'	-	-
/kaɟu / 'ಕದಿ'	-	-

- ಹ್ರಸ್ವ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಸ್ವರಗಳ ವೈದ್ಯಶ್ಯ ಜೋಡಿಗಳು
- ಅಗ್ರ ಸ್ವರ ವೈದ್ಯಶ್ಯ ಜೋಡಿಗಳು

/i/ - /i:/		
/pire/ 'ಮನೆ' pi:re / 'ಹಾಗಲಕಾಯಿ'	/iru / 'ಆಗು' / /i:ru/ 'ಹೇನಿನ ಮೊಟ್ಟೆ'	
/e/ - /e:/		
/eɭu / 'ತೆಗೆದುಕೊ' /e:te / 'ಸಹೋದರ'	/ kema/ 'ಗೋಡೆ' /ke:me/ 'ಕಾಡು ಮೇಕೆ'	

/a/ - /a:/		
/ kaɟu / 'ಕದಿ' / ka:ɟu / 'ಕಾಡು'	- -	
/u/ - /u:/		
/ kuɭe / 'ಚಲ್ಲು' / ku:te / 'ದೊಡ್ಡ ಬುಟ್ಟಿ'	/udi / 'ತೂಗುಹಾಕು' /billu / 'ಊದು'	
/o/ - /o:/		
/ kori / 'ಕುರಿ'	/onɟu / 'ಒಂದು'	

/ ko:ri / 'ಮೀನಿನ ಬಲೆ' /o:nju/ 'ಹನಿ'	/ture/ 'ಗಾಳಿ' -
<ul style="list-style-type: none"> • ವ್ಯಂಜನ ವೈದೃಶ್ಯ ಜೋಡಿಗಳು • ಏಕವ್ಯಂಜನ ವೈದೃಶ್ಯ ಜೋಡಿಗಳು • ಸ್ಪರ್ಶಗಳು 	
/p/ - /b/	/d/ - /d/
/pa:ʃi/ 'ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚು' /appe/ 'ಅಪ್ಪ'	/cu:du/ 'ಸೂಜಿ' -
/ba:ʃi/ 'ಬಡಿಗೆ' / abbi/ 'ಜಲಪಾತ'	/cu:ɖu/ 'ಹೂ ಮುಡಿ' -
/p/ - /t/	/d/ - /r/
/pa:ʃi/ 'ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚು' ---	/a:ɖu/ 'ಆಡಲು' -
/ta:ʃi/ 'ದೇಹ' ---	/a:ru/ 'ಆರು' -
/p/ - /c/	/c/ - /j/
/pire/ 'ಮನೆ' ---	/ca:ru/ 'ಗೊಣ್ಣೆ' -
/cire/ 'ಹೊಂಡ' -	/ja:ru/ 'ಜಾರು' -
/p/ - /k/	/k/ - /g/
/pire/ 'ಮನೆ' -	ku:ne/ 'ಗೂನು' /bi:ku/ 'ವದೆ'
/kiri/ 'ಅಳು' -	/gu:me/ 'ಗೂಬೆ' /bi:gu/ 'ವದೆ'
/p/ - /m/	/k/ - /c/
/paje/ 'ಇಂದ' -	/kire/ 'ಅಳು' -
/maje/ 'ಮಳೆ' -	/cire/ 'ಸಿಪ್ಪೆ' -
/p/ - /v/	ಅನುನಾಸಿಕಗಳು
/pa:ra/ 'ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ' -	/m/ - /n/
/va:ra/ 'ವಾರ' -	/me:lu/ 'ಹಿಂದೆ' /ku:ne/ 'ಗೂನುಬೆನ್ನು'
/t/ - /d/	/ne:lu/ 'ಜೋತು ಹಾಕು' /gu:me/ 'ಗೂಬೆ'
/tu:ra/ 'ದೂರ' /uti/ 'ಕಾಣಿಸಿಕೊ'	/n/ - /ɳ/
/duri/ 'ಅಚ್ಚು' /duɖi/ 'ದುಡಿ'	/ku:ne/ 'ಗೂನುಬೆನ್ನು' -
/t/ - /d/	/pu:ɳe/ 'ಬೆಕ್ಕು' -
/na:tu/ 'ನಡು' /a:te/ 'ಸರಿ'	/n/ - /ŋ/
/na:ɖu/ 'ಗಿಡ' /a:ɖe/ 'ಅಲ್ಲಿ'	/a:ne/ 'ಆನೆ' -
/t/ - /r/	/a:ŋe/ 'ಹಾಗೇ' -
/tu:te/ 'ಬರೆಸು' -	ಕಂಪಿತ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು
	/l/ - /r/
	/ka:lu/ 'ಕಾಲು' -
	/ka:ru/ 'ಕಾರು' -

ಪಾರ್ಶ್ವಿಕ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು
/l/ - /l̥/

/ba:lu/ 'ಬಾಲ' -

/ba:l̥u/ 'ಗರಗಸ' -

ಅರ್ಧಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾ
/v/ - /j/

/na:vu/ 'ನಾಲಿಗೆ' -

/na:ju/ 'ನಾಯಿ' -

/v/ - /m/

/na:vu/ 'ನಾಲಿಗೆ' -

/na:mu/ 'ನಾವು'

/v/ - /b/

/va:ra/ 'ವಾರ' -

/ba:ra/ 'ತೂಕ' -

ಫಲಿತಗಳು:

ಪ್ರಸ್ತುತ ಧ್ವನಿಮಾ	ಪದ ಆದಿ	ಪದಮಧ್ಯ	ಅಂತ್ಯ
a	+	+	+
e	+	+	+
i	+	+	+
o	+	+	+
u	+	+	+

ದೀರ್ಘ ಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾ	ಪದ ಆದಿ	ಪದಮಧ್ಯ	ಅಂತ್ಯ
a:	+	+	+
e:	+	+	+
i:	+	+	+
o:	+	+	+
u:	+	+	+

ಯರವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಶವಸಂಸ್ಕಾರದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೃಸ್ವ ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘಸ್ವರ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಪದಾದಿ, ಪದಮಧ್ಯ, ಹಾಗೂ ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿತರಣೆಗೊಂಡಿವೆ.

ಧ್ವನಿಮಾ	ಪದಾದಿ	ಪದಮಧ್ಯ	ಪದಾಂತ್ಯ
p	+	+	-
b	+	+	-
t	+	+	-
d	+	+	-
t̥	-	+	-
d̥	-	+	-
c	+	+	-
ɟ	+	+	-
k	+	+	-
g	+	+	-
m	+	+	-
n	+	+	-
ɳ	-	+	-
ɲ	-	+	-
ɳ	-	+	-
l	-	+	-
l̥	-	+	-
v	+	+	-
j	-	+	-
s	+	+	-

ಫಲಿತ:

'ಙ, ಞ, ಣ, ಠ ಮತ್ತು ಡ, ಡ̥, ಲ ಧ್ವನಿಮಾಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲಾ ಅಘೋಷ ಮತ್ತು ಘೋಷ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಪದಾದಿ ಮತ್ತು ಪದಮಧ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿದೆ. ಪದಗಳೆಲ್ಲವು ಸ್ವರಾಂತ್ಯ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಿಂದ ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ವ್ಯಂಜನಾಂತ್ಯ ಧ್ವನಿಮಾಗಳು ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ. (2000). ಬುಡಕಟ್ಟು ದೈವರಾಧನೆ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
- ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ. (1973). ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು. ಡಿ ವಿ ಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ.

- ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ (2000). ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜ ಹುಟ್ಟು-ಸಾವಿನ ನಡುವೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಸಚಿತ್ರ ಕೋಶ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ಹರೀಶ್ ಪಿ ಎನ್. (1992). ಎರವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
- ಹಂಪನಾಗರಾಜಯ್ಯ (2006). ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ. ಡಿ.ವಿ.ಕೆ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಕುಳ್ಳಿ ಜಿ.ಎಸ್. (1975). ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ. ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಕೆ. (1979). ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಕೋಶ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ಲಕ್ಷ್ಮಪ್ಪಗೌಡ ಎಚ್.ಜೆ. (2000). ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು (ಸಂ.2). ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ.
- ರಾಮಚಂದ್ರ ಸಿ ಎಸ್. (2009). ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ರಾಮಚಂದ್ರ ಸಿ.ಎಸ್. (2004). ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಮೂಲತತ್ವ ಹಾಗೂ ವಿಧಾನಗಳು. ಸಾರಾ ಎಂಟರ್ ಪ್ರೆಸ್.
- ಸೋಮಶೇಖರ ಗೌಡ. (2007). ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.